

PETRAS RIMKEVIČIUS
(1842-1907)

Kunigas, liaudies švietėjas, poetas, tautosakos rinkėjas.

Pranas Naujokaitis "Lietuvių literatūros istorijos" I t., 334 p. (Brooklyn, 1973) taikliai apibūdino ne pirmo ryškumo poetą Petrą Rimkevičių, rašydamas, kad "Petras Rimkevičius priklauso prie tų poetų, kurie savo vardą literatūros istorijoje įamžina vienu kūrinium". O tas kūrinys – tai liaudies daina virtęs "Tykus buvo vakarėlis", dainuojamas iki šių dienų. Iki šiol nežinoma nei jo parašymo data, nei vieta.

Koks gi Petro Rimkevičiaus kelias iki tos neužmirštos dainos? Sausais skaičiais jis atrodytų taip:

Gimė Pušalote (Pasvalio raj.) 1842 m. sausio 13 d.,
iki 1862 m. mokėsi Panevėžio gimnazijoje,

1862-1869 m. mokėsi Žemaičių kunigų seminarijoje,
1864 m. žandarų buvo tardomas ir kaltinamas dalyvavimu sukilime,

12 metų (1869 04 - 1881 08) dirbo vikaru Kupiškyje,
beveik 5 metus (1881 08 - 1886 03) buvo Joniškėlio klebonas,

21 metus praleido gimtajame Pušalote – 1886-1896 m. buvo klebonas, o nuo 1896 m. iki mirties – altarista.

Paskutiniai P. Rimkevičiaus mokymosi metai Panevėžio gimnazijoje buvo neramūs – sutapo su 1861-1863 m. įvykiais. Mokiniai ir dalis mokytojų įvairiais būdais dalyvavo sukilime. 1862 m. vasario 6 d. Kauno gubernatorius informavo ir perspėjo vyskupą M. Valančių “apie neramumus, vykusius 1861 m., kuriuose dalyvavo kunigai”. Rašte buvo nurodyta, kad, vadovaujant gimnazijos kapelionui Kareivai mieste buvo organizuojamos manifestacijos, giedami “papiktinantys himnai”. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad dalyvavo ir gimnazijos mokiniai. Reikia manyti, kad šiose manifestacijose dalyvavo ir P. Rimkevičius, nes jis net po poros metų, 1864-aisiais, žandarų buvo tardomas ir kaltinamas dalyvavimu sukilime. Pavyko išsiteisinti ir iš seminarijos nebuvo pašalintas, nebuvo ištremtas į Sibirą kaip kiti gimnazistai. Už mokinių ir mokytojų dalyvavimą sukilime caro valdžią 1865 m. gimnaziją uždarė.

Baigęs seminariją ir atvykęs į Kupiškį rado klebonaujant bendramintį, tik prieš porą metų baigusį į tą pačią seminariją Kleofą Kozmianą, netoliese Panemunėlyje dirbantį liaudies švietėją kun. Joną Katelę. Kartu dirbdami ranka rankon, kūrė daraktorių mokyklas, platino draudžiamą lietuvišką spaudą, švietė kaimo žmones.

Klebonaudamas Joniškėlyje ir grįžęs į gimtąjį Pušalotą, tęsė pradėtus darbus. Bendradarbiavo su garsiuoju tautosakos rinkėju kun. Antanu Juška. Matyt, jo paskatintas, taip rinko tautosaką. Laisvalaikiu rašė eilėraščius, dainas.

Deja, jo rankraščių beveik neišliko. Liko išblaškyti tik jo kūrinių nuorašai. "Lietuvių enciklopedija" teigia, kad tarp S(tanislovo) Didžiulio rankraščių yra išlikę užrašų, kuriuos Vaclovas Biržiška priskiria R(imkevičiaus) kūrybai, tarp jų ir plačiai paplitusią mokinių dainą "Tykus buvo vakarėlis". Dusetiško kun. Iz(idoriaus) Budrio dainų rinkinyje buvo taip pat kelios dainos, greičiausia jam priskirtinos ir nurašytos abiem esant drauge Varniuose".

Įvairiu būdu išlikusių dainų, parašytų daugiausia liaudies motyvais, liko nedaug. Ir tik 1938-aisiais, praėjus dvidešimt vieneriems metams po P. Rimkevičiaus mirties, pirmą kartą Vaclovo Biržiškos buvo išspausdintos leidinyje "Mūsų senovė".

Mirė 1907 m. gruodžio 20 d. sulaukęs 65 metų Pušalote. Ten ir palaidotas.